

Miten lapsiperheköyhyys näkyvät Suomessa juuri nyt?

Kysely Mannerheimin Lastensuojeluliiton yhdistyksille ja
Suomen Punaisen Ristin osastoille syksyllä 2025

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Punainen Risti

LAPSET ENSIN

Kyselyn taustaa

- Kyselyn avulla haluttiin kerätä Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Suomen Punaisen Ristin paikallisilta ja alueellisilta toimijoilta tietoa ja kokemuksia siitä, miten lapsiperheköyhyys näkyy piirien ja paikallisyhdistysten/osastojen toiminta-alueilla ja niiden omassa toiminnassa.
- Kyseessä on laadullinen selvitys, johon vastaajat ovat vastanneet omien kokemustensa ja havaintojensa perusteella.
- Tietoja käytetään Hyvä Joulumieli (HJM) -kampanjan suunnittelussa ja viestinnässä sekä muussa vaikuttamistoiminnassa.

Kyselyn toteutus ja vastaajamäärä

- Kysely toteutettiin verkkokyselynä 17.9.–8.10.2025.
- Kysely lähetettiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton keskusjärjestön kautta MLL:n piireille ja paikallisyhdistyksille sekä Suomen Punaisen Ristin keskusjärjestön kautta Punaisen Ristin piireihin ja piireiltä paikallisosastoille.
- Kyselyyn saatiin 134 vastausta eri puolelta Suomea. Vastauksista 69 tuli MLL:n yhdistyksiltä ja piireiltä ja 65 Punaisen Ristin osastoilta ja piireiltä.

HJM-keräykseen osallistuminen sekä muu vähävaraisiin lapsiperheisiin liittyvä toiminta

- 87 % vastanneista osastoista ja yhdistyksistä osallistuu Hyvä joulumieli – kampanjaan vuosittain.
- 61 %:lla vastaajista on HJM-keräyksen lisäksi muutakin toimintaa, joka kohdistuu erityisesti vähävaraisiin perheisiin.
- 81 % tekee yhteistyötä jonkin kumppanin kanssa vähävaraisten lapsiperheiden auttamiseksi.

Esimerkkejä muusta toiminnasta

- **Ruoka-apu** esim. maksuttomat yhteisölliset ruokailut, hävikkiruoan jako ja ruoka-apukortit
- **Joululahjakeräykset** esim. Joulupuu-keräykset, joulukassien jako
- **Vaate- ja tarvikeapu** esim. vaateapukeskukset, vaatekeräykset
- **Taloudellinen tuki** esim. avustukset koulun aloitukseen, maksukorttien jako
- **Harrastus- ja vapaa-ajan toiminta** esim. maksuttomat liikuntasalivuorot, maksuttomat koko perheen tapahtumat

Esimerkkejä yhteistyöstä kumppaneiden kanssa

- **Jakelukanavat ja avun kohdentaminen** esim. sosiaalitoimi, perhetyö, neuvola, diakonia ja perhekeskukset toimivat jakelukanavina ja arvioivat avuntarpeen.
- **Yhteiset jakotapahtumat ja tilat** esim. seurakunnat, yhdistykset ja muut toimijat tarjoavat tiloja ja logistista tukea. Ruokajakeluita, joulukampanjoita ja lahjojen jakoa tehdään yhteistyönä.
- **Lahjoitusten ja resurssien keräys sekä jakelu** esim. paikalliset kaupat ja muut yritykset ja kumppanit sekä yhdistykset lahjoittavat ruokaa, lahjakortteja, vaatteita ja muita tarvikkeita.
- **Yhdessä järjestetyt maksuttomat tapahtumat ja aktiviteetit.**

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Punainen Risti

A close-up photograph of a young girl with light brown hair tied in a ponytail. She is looking off to the side with a thoughtful expression, her finger resting in her mouth. She is holding a baby doll with blonde hair and blue eyes. The background is blurred, showing a person in a white shirt and a blue object. The text 'Lapsiperhe-
köyhyys
ilmiönä' is overlaid on the left side in white font.

Lapsiperhe-
köyhyys
ilmiönä

Miten ilmiö näkyy alueilla? 1/2

- **Ruoka-avun tarve kasvanut:** Avun saajien määrä ruoka-aputapahtumissa on lisääntynyt, ja yhä useammat lapsiperheet osallistuvat ruokajakeluihin. Ilmainen ruoka esim. perhekahviloissa ja tapahtumissa houkuttelee osallistujia. Ruokalahjakorttien kysyntä on suurta.
- Järjestöjen vapaaehtoiset ja työntekijät saavat perheiltä **pyyntöjä** saada ruokaa ja vaatteita lapsille. **Ruuan tarve tuli esiin 39 prosentissa kaikista avovastauksista**, kun vastaajilta kysyttiin, näkyykö lapsiperheiden vähävaraisuus heidän toiminta-alueellaan.
- **Taloudelliset haasteet ja perustarvikkeiden puute:** Perheillä on vaikeuksia maksaa vuokraa ja hankkia perustarvikkeita, kuten ruokaa, vaatteita ja hygieniatarvikkeita. Avunpyynnöissä korostuu lasten ja nuorten tarve ruokaan ja vaatteisiin.

Miten ilmiö näkyy alueilla? 2/2

- **Harrastusmahdollisuuksien väheneminen:** Lapsiperheillä on yhä vähemmän varaa osallistua maksullisiin harrastuksiin ja vapaa-ajan aktiviteetteihin. Ilmaisten tapahtumien ja toimintojen kysyntä on kasvanut. Monet perheet joutuvat karsimaan lasten ja nuorten harrastuksia taloudellisten syiden vuoksi.
- **Huolet perheiden henkisestä kuormituksesta nousivat esiin noin joka neljännessä avovastauksessa.** Vastauksissa toistuivat perheiden köyhyyden kokemukset sekä niiden aiheuttama häpeä ja jaksamisen haasteet. Perheillä on korkea kynnys tuoda esille taloudellisia vaikeuksia ja myös lapset ja nuoret voivat yrittää peittää perheen todellista taloudellista tilannetta. Osa vastaajista on huolissaan lasten ja nuorten kasvavasta pahoinvoinnista.

” Neuvolan kautta tulee enemmän avunpyyntöjä perheiltä ja avunpyyntöjä tulee suoraan osastolle. Pulaa on ruuasta ja esim. vaipoista. Lapsiperheet ovat viimeisen vuoden aikana lisääntyneet järjestettävissä ruokatapahtumissa.”

“Avustushakemuksissa näkyy, että lapset tarvitsevat ruokaa, vaatteita ja kenkiä.”

” ESR+ korttien jakotapahtumissa teemme tilastointia, jossa näkyy ruoka-avun lisääntynyt tarve.”

” Nuoret aikuiset lapsien kanssa lisääntyneet reilusti. Aikaisemmin lapsia ei ollut lainkaan esim. kassijakeluissa”

” Tarvitsijoiden määrä on kasvanut. Kun perhekahvilassa tarjotaan lämmin ruoka, niin kävijöiden määrä lähes tuplaantuu normaaliin perhekahvilakertaan verrattuna.”

”Lapset ovat nälkäisiä. Toimeentulotukihakemuksia saa tehdä palveluohjauksena viikoittain. Kentältä kuuluu hätä.”

”Viimeisen vuoden aikana lape-järjestökentällä on ollut huolta siitä, että kohtaamispaikkojen ruokakysyntä on kasvanut huomattavasti. Leipäjonoissa on enenevässä määrin lapsia ilman vanhempia. Ennen kesää perhekeskusverkostoissa oli iso huoli lasten riittävästä ravinnonsaannista koulujen kesälomien aikana. Puistoruokailuilla pyrittiin vastaamaan tähän ongelmaan.”

”Esimerkiksi tukihenkilötoimintaan ajautuu yhä useammin lastensuojelun piiriin kuuluvia asiakkaita, joilla on usein huono taloudellinen tilanne, ylivelkaantumista ja näistä johtuvaa stressiä ja ahdinkoa.”

”Maksuttomalle toiminnalle on todella laajasti kysyntää.”

”Ihmiset suoraan sanovat kuinka rahat ovat loppuneet. Raha ei riitä harrastuksiin, vaatteisiin yms.”

”Avun saamisesta tulee myös koko ajan vaikeampaa. Lapsilta puuttuu vaatteita ja koulutarvikkeita, ja heikoimmassa asemassa olevien lapsiperheiden mahdollisuudet luovia avustusviidakoissa hankaloituvat. Vanhemmat tekevät montaa eri työtä ja lapset ovat paljon yksin kotona. Rahavaikkeudet sairastuttavat ja rikkovat perheitä.”

"Det finns barnfattigdom på vårt verksamhetsområde, även om området är litet och "alla känner alla". Just detta gör det också betydligt svårare att veta vem som är i behov av hjälp. Familjerna väljer ofta att dölja deras behov av hjälp, för att "alla känner alla och ingen vill bli stämplad"."

"Många barn får inte två varma måltider om dagen. Ofta kan det vara så att en del barn får enbart ett varmt mål om dagen och det kan på vardagarna vara i skolan."

"Barnet tar ekonomiskt ansvar istället för sin förälder."

"Alla barn har inte möjlighet att delta i en hobby, familjen har inte råd."

Havaintoja ja ajatuksia
lapsiperheköyhyyteen liittyen

"Lasten ei pitäisi joutua murehtimaan siitä, riittävätkö rahat elämiseen. Se on ihan valtava taakka."

"Barnet tar ekonomiskt ansvar istället för sin förälder."

"Köyhyys perheessä vaikuttaa lapsen tulevaisuuden toivoon ja kykyyn unelmoida. On erittäin eriarvoistavaa, että osa lapsista ei voi unelmoida vapaasti ja uskoa hyvään tulevaisuuteen, vaan heidän ajatusmaailmaansa rajoittavat köyhyyden tuomat rajoitteet".

"Rahahuoliin liittyvä häpeä lamaannuttaa ja estää avun hakemisen ajoissa. Vanhempien paineita lisäävät some ja muu media."

"Työttömyys iskee lapsiperheisiin todella rankasti."

"Perhe saanut asiansa jollakin tapaa kuntoon, niin on mm. asumistuki vähennetty tai poistettu, niin se romahduttaa perheen talouden"

"Avustuspisteellämme olemme olleet tekemisissä erityisesti maahanmuuttajataustaisten ja turvapaikkaa hakeneiden kanssa."

"Olen usein kuullut puhuttavan täällä että lapset ovat varsinkin maanantaisin nälissään koulussa kotiviikonlopun jälkeen. Samoin kesälomakaudet joillekin haastavia."

"Olemme panneet merkille, miten esimerkiksi varhainen perhetyö kipuilee sen kanssa, että heillä ei ole mitään konkreettista apua annettavana kohtaamilleen puutteessa oleville perheille, kuten vaatteita, kenkiä jne. Miten voisimme vahvemmin tuoda perheiden palveluita yhteen esim. perhekeskuksissa niin, että perheet saisivat apua nopeasti "samalta luukulta"? On myös paljon muita järjestöjä, jotka tukevat vähävaraisia perheitä. Onko toiminnoissa paljon päällekkäisyyksiä? Entä tavoitetaanko kaikkia avun tarpeessa olevia perheitä?"

"Yhä enenevässä määrin kentältä ja eri verkostoista (diakonia, oppilaitosten kuraattorit, järjestöt, sosiaalityössä maksusitoumukset ruokaan ja hygieniaan) on noussut huoli kansainvälisten perheellisten opiskelijoiden toimeentulosta. Perheen toimeentulo on laskettu esim. nopean työllistymisen varaan, mikä ei tässä työllisyystilanteessa ja toisaalta esim. kielitaidon puutteen takia olekaan onnistunut. "

"Yhdistyksemme on tuottanut kesään 2025 asti kerhotoimintaa, joka on toiminut kaupungin palvelusetelillä (eli vanhemmille ei ole maksanut mitään). Tämä toiminto piti lopettaa, sillä kaupungin palveluseteli ei kata edes puolia työntekijöiden palkasta. Kerhotoiminnan perään on kysely, sillä se on ollut yksi toiminta perheille, joilla on haasteita taloudellisesti."

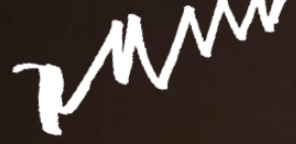
”Dagarna före julafton ifjol hade en trebarns mamma kontaktat diakonin för hon konstaterade att hon inte kunde köpa några julklappar till sina barn. Då kändes det extra fint att vi kunde skaffa hadtigt några julklappar både till mamman och barnen.”

”Lasten ilo päästyään meidän järjestämään tapahtumaan, kun se ei maksanutkaan mitään.”

”Valtava kiitollisuus on perheillä saadusta avusta.”

”Suunnaton ilo ihmisellä saada edes se pieni apu, mitä pystymme tarjoamaan.”

”Viime vuonna kun meillä oli lahjojen ja ruokalahjakorttien jako niin ihmiset kysyivät jos saavat halata meitä ja itkien kiittivät kaikista. Mahdollistamme joulun heillekin, sanoivat.”

3 tärkeintä viestiä
päättäjille ja
suurelle yleisölle

1. Lapsiperheköyhyys on todellinen ja kasvava ongelma

Moni lapsiperhe elää taloudellisessa ahdingossa, mikä vaikuttaa suoraan lasten ja nuorten hyvinvointiin ja tulevaisuuteen. Köyhyys näkyy arjessa mm. niin, ettei lapsilla ja nuorilla ole riittävästi ravitsevaa ruokaa, lämpimiä vaatteita tai mahdollisuutta harrastuksiin ja mielekkääseen vapaa-aikaan. Lapsiperheköyhyys voi olla osin näkymätöntä, mutta sen vaikutukset ovat syviä ja pitkäkestoisia ja vaikuttavat mm. lapsen ja nuoren kasvuun, kehitykseen ja koulutuspolkuun.

2. Leikkaukset lapsilta ja nuorilta ovat leikkauksia tulevaisuudesta

Lapsiperheköyhyys ei ole yksittäisten perheiden vaan yhteiskunnan rakenteiden aiheuttama tilanne, johon voidaan vaikuttaa poliittisilla päätöksillä. On tärkeää, ettei lapsiperheiden tuista leikata. On myös erikseen kehitettävä tukimekanismeja ja konkreettisia keinoja, jotka auttavat nimenomaan vähävaraisia perheitä, jottei eriarvoistuminen lisäännä. Päättäjien olisi tärkeää kohdata perheet myös arjessa. Konkreettinen ymmärrys tilanteesta auttaa tekemään oikeudenmukaisia päätöksiä.

3. Ennaltaehkäisevään työhön, vanhempien tukeen ja yhteisöllisyyteen panostettava

Yhteisön tuki ja yhteistyö eri toimijoiden välillä ja kesken ovat avainasemassa, jotta perheet eivät jää yksin. Matalan kynnyksen ennaltaehkäisevät palvelut, tuki ja apu auttavat vanhempia selviytymään ja tukemaan lapsiaan paremmin. Tarvitaan lisää avoimia kohtaamispaikkoja, vertaistukea ja osallisuutta. Lapsiperheiden hyvinvointiin panostaminen on investointi tulevaisuuteen.

**”Lapsissa on tulevaisuus.
Ei siis viedä sitä heiltä vaan
turvataan perusasiat.”**